

KSK-notat nr.: 81/2013 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Statskog SF/ Vesleåe kraftverk		
Fylke/kommune:	Telemark/ Tinn		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.	
Saksbehandler:	Sigrun Birkeland Rawcliffe	Sign.:	
Dato:	19 DES 2013		
Vår ref.:	NVE 201101212-40		

Søknad om tillatelse til bygging av Vesleåe kraftverk i Tinn kommune, Telemark

Innhold

Sammendrag	1
Pakkebehandling.....	3
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	7
NVEs vurdering.....	13
NVEs konklusjon.....	22
Forholdet til annet lovverk.....	23
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	25
Vedlegg.....	29

Sammendrag

Statskog SF søker om å bygge Vesleåe kraftverk med installert effekt på 5,49 MW og gjennomsnittlig årlig produksjon på 9,5 GWh. Vesleåe ligger i Gausetdalen i Tinn kommune i Telemark. Vesleåe er et sidevassdrag til Mår og tilhører Skiensvassdraget.

Kraftverket er planlagt med en typisk inntaksdam for elvekraftverk, nedgravd og delvis nedsprenget rørgate, kraftstasjon i dagen og nettilknytning via jordkabel. Det er behov for etablering av ny vei fra eksisterende skogsbilvei langs rørgatetraseen og opp til inntaket, ca. 1 km. Kommunen, en nabo og hytteiere har gått imot opprinnelig omsøkt prosjekt med inntak på kote 922 og kraftstasjon på kote 510. Motstanden er begrunnet med redusert opplevelsesverdi av vassdraget og at brukerinteressene knyttet til fiske, bading og rekreasjon blir sterkt berørt. Kommunen har foreslått endret plassering av kraftstasjonen til kote 675 og mener at konfliktnivået dermed reduseres betraktelig. Hytteeierne er enig i dette. Søker har derfor utredet en alternativ utbygging etter dette forslaget. Produksjonen vil reduseres til 6 GWh med installert effekt på 3,5 MW.

Prosjektet vil redusere inngrepsfrie områder i noe grad ved inntaksområdet og ligger nært grensen for nasjonalt villreinområde på Hardangervidda. Det er noe ørret i vassdraget.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 9,5 GWh/år, eventuelt ca. 6 GWh/år ved redusert alternativ, i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulemper ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulemperne til et akseptabelt nivå.

De sentrale problemstillingene i denne saken er etter NVEs vurdering hensynet til brukerinteressene og lokalmiljøet i bygda. Kommunens motstand mot full utnyttning av vassdraget er også tillagt vekt. For å imøtekomme de negative merknadene i høringsrunden har søker utredet en alternativ utbygging med flytting av kraftstasjonen til kote 675. En slik endring av prosjektet reduserer konfliktgraden med brukerinteressene i stor grad ved at badeplasser blir bevart, bestanden av bekkeørret kan opprettholdes og synlig fossefall forblir urørt. Videre vil ressursutnyttelsen av vassdraget være mer forenlig med hensynet til lokalmiljøet, ved at rørgatetraseen gjennom hele dalen vil halveres og strekningen med størst fall utnyttes.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Vesleåe kraftverk etter alternativ 1 vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. Det må slippes minstevannføring av hensyn til fisk og vassdragstilknyttet fugl. Videre må det vises varsomhet i anleggstiden særlig i øvre del av prosjektet av hensyn til nærheten til nasjonalt villreinområde. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført, mener NVE at konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Statskog SF tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Vesleåe kraftverk etter alternativ 1. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Pakkebehandling

NVE har hatt til behandling 8 søknader om bygging av småkraftverk i Tinn og Notodden kommuner for å avdekke ev. samlede virkninger av utbyggingene som ikke kommer frem eller som blir mindre fremtredende dersom den enkelte sak vurderes for seg. Ved oppstart av pakkebehandlingen var det 9 saker, men én av sakene ble avslått på et tidlig tidspunkt. Det var følgelig 8 søknader som har vært gjenstand for en samlet behandling med samtidig høring og befarings. En slik tilnærming er i tråd med naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, og OEDs egne retningslinjer for behandling av små vannkraftverk fra 2007 der sumvirkninger omtales.

Kraftverk	Søker	Kommune	Produksjon (GWh/år)
Ramsåe	Stein Haakanes og Gjermund Bakke	Tinn	7,8
Husvollåe	Husvollåe Kraft SUS	Tinn	14,5
Gjerdøla	Gjerdøla Kraftverk SUS	Tinn	12,2
Vesleåe	Statskog SF	Tinn	9,5/6,0
Kvitåi	Småkraft AS	Tinn	6,6
Esperåa	Esperåa Kraft AS	Notodden	3,2
Bergåa	Bergåa Kraft SUS	Notodden	4,1
Haukedalsåa	Haukedalsåa Kraft SUS	Notodden	7,5

Søknad om bygging av Storeflåt kraftverk ble avslått før høringsrunden grunnet stor konflikt med bekkekløft med A-verdi og rødlistearter. Vi viser til vårt vedtak i saken av 26.11.2012. Notodden kommune hadde innsigelse til søknaden om Esperåa kraftverk. Dette har forsinket sluttbehandlingen av denne noe, og vedtak vil derfor komme på et senere tidspunkt. Søknaden om Esperåa kraftverk var på samtidig høring med de øvrige, og er derfor med i NVEs vurdering av den samlede belastningen i området.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Statskog SF, datert 13.12.2012:

"Grunneier Statskog SF ønsker å utnytte fallet i Vesleåe i Tinn kommune i Telemark fylke, til produksjon av elektrisk kraft, og søker derfor om konsesjon i hht følgende regelverk:

I. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- Å bygge kraftstasjon og nødvendige hjelpeanlegg.

II. Etter energiloven om tillatelse til:

- Bygging og drift av kraftverket, med tilhørende koblingsanlegg og kraftnetttilkoplinger som beskrevet i søknaden."

Vesleåe kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

Høyde på inntaket og hydrologiberegninger er justert etter høringsrunden. Justerte opplysninger er satt inn i tabellen under. Søker opererer med mange ulike tall for hoveddata, og det har vært vanskelig for NVE å fange opp hva som er endelig omsøkte data. I denne tabellen har vi ført inn de data vi har forstått er endelige beregninger fra søker.

TILSIG		Hovedalternativ	Alternativ 1
Nedbørfelt	km ²	16,4	
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	16,0	
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	0,031	
Middelvannføring	l/s	508	
Alminnelig lavvannføring	l/s	30	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	40	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	30	

KRAFTVERK

Inntak	moh.	922	922
Avløp	moh.	510	675
Lengde på berørt elvestrekning	m	3700	1900
Brutto fallhøyde	m	412	247
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,978	0,607
Slukeevne, maks	l/s	1613	1638
Minste driftsvannføring	l/s	16	16
Tilløpsrør, diameter	mm	900	1000
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-	
Tilløpsrør, lengde	m	3266	1700
Installert effekt, maks	MW	5,49	3,51
Brukstid	timer	1732	1985

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,2	2,0
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	7,3	4,0
Produksjon, årlig middel	GWh	9,5	6,0

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	49,8	31,9
Utbyggingspris	kr/kWh	5,26	4,58

VESLEÅE KRAFTVERK, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	5,49	3,5
Spenning	kV	6,6	6,6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	6,3	4,0
Omsetning	kV/kV	6,6/ 22	6,6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	500	2200
Nominell spenning	kV	22	22
		Jordkabel	Jordkabel

Om søker

Statskog SF er grunneier og fallrettseier og står bak søknaden for prosjektet. Statskog er landets største grunneier, og eiendommene omfatter vel 20 % av landets totale landareal. Utvikling og drift av eiendommenes ressurser er et av hovedområdene innenfor eiendomsforvaltningen, der utnyttelse av energiressursene vindkraft, vannkraft og bioenergi er inkludert. Balansert økonomisk utnyttelse av ressursene og utvikling av fornybare ressurser er at av selskapets viktigste målsetninger.

Beskrivelse av området

Vesleåe ligger i Gausetdalen i Tinn kommune i Telemark, ca. 6 km nord for bygda Atrå. Vesleåe er et sidevassdrag til Mår som renner ut i Tinnsjøen, og tilhører Skiensvassdraget.

Tilsiget til Vesleåe kommer fra heiområdene omkring Holmegjønnebbba i vest. (I nord grenser nedbørfeltet mot Breidsetdalen med elva Mår og i sør mot Gjerdalen/Gøystdalen med elva Gjerdøla og Gøyst.) Vesleåe drenerer østover den delvis skogkledde Vesleådalen, men dreier så mot sørøst i møtet med Gausetdalen øverst i planområdet. I høyere liggende deler av nedbørfeltet finnes flere tjern og mindre innsjøer og fjelltopper på 12-1300 moh.

På utbyggingsstrekningen renner Vesleåe vekselvis i strie stryk og små fossefall. Elvesubstratet består dels av blokker, dels av bart berg. Planområdet er påvirket av hogsflater/ungskogfelt og et nettverk av skogsveier og traktorveier. I øvre del av utbyggingsområdet går en stølsvei/sti fra Åsen til Ånebu og videre vestover i Vesleådalen. Det finnes jakt-/fiskebu ved Ånebutjørn og Langetjørni. Planområdet beites svakt av sau.

Inntaksområdet ligger nært grensen for nasjonalt villreinområde på Hardangervidda.

Veltaveien og lokal grusvei følger tiltaksområdet fra kraftstasjonsområdet og langs mesteparten av rørgatetraseen. Den eneste bebyggelsen i prosjektområdet er et fritidshus 100 m nordvest for kraftstasjonen.

Teknisk plan

I høringsrunden ble det fremmet forslag fra kommunen om å flytte kraftstasjonen lenger opp i vassdraget for å redusere konfliktnivået med brukerinteressene i vassdraget. Søker har derfor utredet et utbyggingsalternativ (1). Vi vil videre påpeke at søker opererer med mange ulike tall for hoveddata, og det har vært vanskelig for NVE å fange opp hva som er endelig omsøkte data.

Inntak

Inntaket er planlagt ved kote 922 rett før elva renner i et stup. Dammen er tenkt bygd som en betongkonstruksjon tvers over elva med høyde 5 m og lengde 25 m. Neddemt areal vil bli omkring 1,5 daa. Minstevannføringsanordning blir integrert i inntaksdammen.

Rørgate

Rørgata er planlagt nedgravd/sprengt i en lengde på 3266 m ($\varnothing = 900$ mm). Røret vil hovedsakelig bli lagt langs eksisterende skogs- og traktorvei i skogsterreng.

Ved alternativ kraftstasjonsplassering har søker opplyst at lengden på rørgata reduseres med omkring 1,6 km i forhold til hovedalternativet. Ny lengde er oppgitt til 1703 m ($\varnothing = 1000$ mm) (før justerte høydekoter, og røret vil muligens bli noe kortere).

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt på flata ved samløpet med hovedelva Mår på kote 510. Det er planlagt installert peltonturbin med maksimal effekt på 5,49 MW. Stasjonsbygget får ifølge planen et flateareal på 200 m² og med parkeringsareal på minst 0,5 daa. Generatoren vil få en ytelse på 5,5 MVA. En hovedtransformator med effekt 6,3 vil gi omsetning fra generatorspenning til 22 kV.

Alternativ kraftstasjonsplassering er ved kote 675, se vedlagt detaljkart bakerst i dokumentet. Kraftstasjonen vil med denne løsningen få en installasjon på 3,5 MW og generatorytelse på 3,5 MVA.

Nettilknytning

Tinn Energi (TE) er områdekonsesjonær. Omsøkt løsning gjelder tilknytning til eksisterende 22 kV-nett via en 500 m lang jordkabel som vil legges over eksisterende bru over Mår og langs veien frem til tilknytningspunktet. TE har opplyst at det er kapasitet på nettet for tilknytning av Vesleå kraftverk. Imidlertid vil det bli behov for forsterkninger av linje og transformator dersom alle omsøkte prosjekter i området får konsesjon. Søker har ikke budsjettert med anleggsbidrag dersom det blir behov for forsterkninger.

Jordkabelen er anslått å bli 2,2 km lang ved alternativ kraftstasjonsplassering. Kabeltraseen vil følge eksisterende vei. Traseen er vist på vedlagte kart.

Veier

For atkomst til inntaket er det planlagt en forlengelse av eksisterende vei i en lengde på 1000 m. Veien blir permanent og får en bredde på 4 m. Det vil i følge søknaden bli behov for å avskoge en trasé på 15 m bredde. Det blir en 15 m lang avstikker fra eksisterende vei for atkomst til omsøkt kraftstasjonsplassering.

Med kraftstasjonsplassering på kote 675 vil det bli behov for å etablere en ca. 30 m lang atkomst fra eksisterende vei.

Massetak og deponi

Det antas behov for permanent deponi for masser fra utgraving/sprenging av rørgatetraseen. Et deponi ved kraftstasjonen og et ved eksisterende grustak oppe langs skogsveien.

Overskuddsmassene vil bli redusert ved endret kraftstasjonsplassering. Deponi er avmerket på vedlagte detaljkart.

Arealbruk

Det er opprinnelig anslått at anlegget vil beslaglegge 85,9 daa i anleggsfasen og 12 daa permanent etter revegetering. Ved redusert vannvei og ny kraftstasjonsplassering vil midlertidig bruk av arealer reduseres. Vannveien er beregnet å beslaglegge 73,4 daa i anleggsfasen, og dette arealet vil halvveres ved utbyggingsalternativ 1. Arealbruk til deponi vil også reduseres. Jordkabeltraseen vil bli lengre men vil følge eksisterende vei og således ikke berøre nye arealer.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Tiltaksområdet har status som LNF-område i gjeldende arealplan.

Samlet plan (SP)

Vassdraget har ikke vært behandlet i SP og er ikke i konflikt med andre SP-prosjekt.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet mot kraftutbygging.

Inngrepsfrie områder (INON)

En utbygging vil redusere INON-sone 2 (1-3 km fra nærmeste tekniske inngrep) med 1 km² ved inntaksområdet.

EUs vanddirektiv

Prosjektområdet tilhører vannregion Vest-Viken og vannområde Aust-Telemark. Forvaltningsplanen for vannregionen forventes vedtatt innen utgangen av 2015.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse sammen med 7 andre søknader om å bygge småkraftverk i Tinn og Notodden kommuner. Det ble avholdt et offentlig folkemøte på Atrå samfunnshus 13.02.2013. NVE var på befaring i området den 3. september 2013 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen og grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

I det følgende vil NVE gi en oppsummering av de uttalelsene som har kommet inn. Det som gjengis under, er uttalelser som gjelder generelt for de åtte søknadene i Tinn og Notodden kommuner. Deler av uttalelsen som gjelder denne søknaden spesielt, er gjengitt etter de generelle merknadene. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og på sakens side på NVEs nettsider (www.NVE.no/vannkraft).

Tinn kommune har behandlet saken i kommunestyret den 2.3.2013. Kommunestyret påpeker i sitt vedtak at kommunen har mye stor kraftutbygging som preger vassdragsmiljø og landskap i kommunen. De mener derfor at en utbygging av de omsøkte kraftverk vil ha konsekvenser ut over det som kommer fram i de enkelte konsekvensvurderingene, fordi dette blir et tillegg til det som allerede er bygget.

Selv om kommunen legger størst vekt på egne innbyggere sitt lokalmiljø nå og i framtida, viser de også til at kommunen har reiseliv basert på naturopplevelser som et av sine viktigste satsingsområder, og at vassdraga derfor har et alternativt økonomisk potensiale.

Kommunen mener det er viktig med lokalt eierskap for kraftverka, for å sikre utvikling av nye næringer som gir arbeidsplasser. De mener at el-sertifikatordningen og EUs fornybarhetsdirektiv støtter statlig politikk og er negativt for distriktene. Kommunen etterlyser statlige ordninger for finansiering av lokal utbygging for å redusere den økonomiske risikoen.

Notodden kommune har kun merknader til de enkelte prosjekt i Notodden.

Fylkesmannen i Telemark (FM) skriver at svært mange vannforekomster er utnyttet til kraftproduksjon i Tinn og Notodden kommuner og at dette påvirker miljøtilstanden i vassdragene i stor grad. FM mener de totale påvirkningene på landskapet må vektlegges i saksbehandlingen når man vurderer nye kraftutbygginger.

FM påpeker at mange av vassdragene som er utnyttet til vannkraft ikke har pålegg om minstevannføring. Ifølge FM vurderes mange av vannforekomstene i dette området til å være i risiko for ikke å oppnå god tilstand og at det derfor må utarbeides tiltaksplan for å forbedre miljøtilstanden. FM mener dette forholdet må vektlegges og tas hensyn til før man beslutter om det skal gis konsesjon til utbygging av småkraftverk.

FM mener det må gjøres konkrete vurderinger av om kunnskapsgrunnlaget er godt nok, jf. naturmangfoldloven § 8. FM har selv ikke tatt stilling til om kartleggingen av det biologiske mangfoldet er gjort grundig nok. FM ber om at det gjennomføres grundigere biologiske undersøkelser og mer utfyllende vurderinger knyttet til temaene landskap og turisme og at hensynet til villreinen i randsonen av Hardangervidda må tillegges stor vekt i vurderingen av hver enkelt sak.

De mener også at det må gjennomføres konsekvensvurderinger knyttet opp mot endringer i klima og økte nedbørsmengder.

Telemark fylkeskommune (FK) ønsker å gjennomføre arkeologiske registreringer før de gir endelig uttalelse til prosjektene. Flere av småkraftverkene ligger i nærheten av fredete kulturminner. De ber videre om at den totale virkningen på vassdragslandskap og vassdragsnatur vektlegges i konsesjonsbehandlingen. Det bør gjennomføres tilleggsutredninger for brukerinteresser som landskapsopplevelse, reiseliv og friluftsliv. Opplevelsesaspekt og attraksjonsverdi bør vektes opp mot samfunnsnyttan av kraftproduksjon. De ber også om at NVE legger vekt på den nasjonale verdien Tinnsjøen representerer i UNESCO-sammenheng.

Aust-Telemark vassområde mener at minstevannføringsslippene bør økes for alle prosjektene, (bortsett fra Kvitåi), for å opprettholde "god tilstand" jf. vannforskriften. Om samfunnsnyttan skriver de:

"Det kan vera vanskeleg å vurdere samfunnsnyttan av vassdragsinngrep opp mot skadene for vassdragsmiljøet. Fordi dei omsøkte småkraftverka kjem i tillegg til alle tidlegare utbyggingar i området, vil dei ta større konsekvensar for vassmiljø og landskap enn det som går fram av konsekvensvurderingane som er gjort for kvart av prosjekta. Vi vil også minne om at alle elveløp, inkludert bekkeløp er vurdert som "nær trua" (NT) i norsk rødliste for naturtypar."

Forum for natur og friluftsliv i Telemark (FNF) mener utbygging av de 8 omsøkte kraftverkene vil gi store inngrep i forhold til begrenset produksjon. Peker på områdets betydelige naturverdier knyttet til naturtypen bekkeløft og mener Telemark har et særlig ansvar for å ta vare på disse bekkeløftene.

Videre mener de at det er viktig at søknadene vurderes samlet, da sumvirkningene trolig vil kunne bli svært omfattende.

Notodden turlag uttaler seg om de tre kraftverk i Notodden. Generelt bemerker de at Haukedalsåa og Bergåa er godt synlig fra FV. 37, Tinnsjøveien, og spesielt fra båt på Tinnsjøen. De viser til at Notodden og Rjukan søker om verdensarvstatus med utgangspunkt i industrialisering av Norge, og at Tinnsjøen med de båter som trafikkerte der er med i verdensarvsøknaden. De mener en uteblivelse av vannfall fra vestsiden av Tinnsjøen vil kunne forringe naturopplevelsen for turister og svekke søknaden om verdensarv.

Direktoratet for mineralforvaltning har ikke merknader til disse prosjektene. De ber imidlertid om at NVE i fremtidige saker ber utbyggere om å utrede mineralske ressurser som eget tema. Når det gjelder det siste direktoratet tar opp, så gjelder det generelt. Vi har derfor ikke tatt denne merknaden med i vår vurdering av de enkelte sakene. Vi vil vise til at dette ikke er blant de krav vi stiller ved utarbeidelse av søknader. Vi forventer at Direktoratet for mineralforvaltning med sin kompetanse og innenfor sitt ansvarsområde kan påpeke forhold som er av betydning innenfor deres ansvarsområde, på lik linje med øvrige faginstanser som får saker på høring.

Statens vegvesen region sør har ingen merknader til prosjektene.

Skagerak Nett AS har uttalt at det er kapasitet til å overføre de 8 omsøkte prosjektene på 312 kV linja i området. Dersom alle de planlagte kraftverkene blir realisert, må områdekonsesjonærene som også eier transformatorene 132/22 kV øke kapasiteten på enkelte av transformatorene.

Andreas Spak, privatperson som tidligere har drevet med naturbasert turisme, stiller seg negativ til de fem søknadene i Tinn kommune. Han mener at prosjektene vil ha negativ betydning for naturbasert turisme, flora og fauna og estetikk i de berørte områdene. Den største turistattraksjonen i Tinn er urørt natur. Han mener også at inngrepenes betydning for tilflytting til kommunen må utredes.

NVE har mottatt følgende kommentarer spesielt til denne søknaden:

Tinn kommune har fattet følgende kommunestyrevedtak av 2.5.2013:

"Tinn kommune går imot utbygging av Vesleåe. Ein legg her avgjerande vekt på omsynet til dei som bur i området. Dette er ei lita grend som har nærleiken til natur som ein av sine viktigaste kvalitetar. Vesleåe har stor verdi for grenda både som landskapselement, badeplass og for fiske. Og er viktig for at det skal oppretthaldast fast busetnad i området.

Eit utbyggingsalternativ med kraftstasjonen flytta opp til kote 675 moh ville gje vesentleg mindre ulemper for dei som bur i grenda."

Vi refererer videre fra kommunens saksutredning:

"Det har kome inn 3 skriftlege innspel til søknaden om å byggja ut Vesleåe (jf.vedlegg). Hans Åsheim og Ingrid Marie Åsheim har på vegne av fleire underteikna brev der det vert sett fram krav om at kraftverket i Vesleåe vert flytta lengre opp, om lag til kote 675 moh. Desse personane er enten busette eller har fritidseigedom ved Velta. Grunnlaget for innspelet er at dei som naboar har ein nært forhold til Vesleåe som landskapselement, fine badeplassar og godt fiske. Anne Lise Duås som bur på Åsberg visar til dei same kvalitetane og til at "Den mangfoldige naturen er den største verdien vi i grisgrendte strøk har, dette er også en verdi som trekker tilreisende"(jf. vedlegg). Andreas Spak bur ikkje i området, men visar i sitt innspel til at Vesleåe har potensiale for kajakk-padling som eit element i friluftsliv og turistutvikling. Innspela dokumenterer at Vesleåe har ein stor verdi for ei lita grend i utkanten som framleis

har fast busetnad. Kanskje er vassdraget ein kritisk faktor for at det skal bu folk i denne grenda i framtida. Dette kjem ikkje tilstrekkeleg fram i søknaden.

I fylgje søknaden skal eksisterande skogsbilveg forlengast 1 km for å koma inn dit inntaksdammen er planlagt, som medfører at arealet av inngrepsfritt område i INON vert noko redusert. Men den påverknaden vegbygginga har på villreinen vert ikkje fanga opp av utgreiinga om konsekvensar for biologisk mangfald. Ved å føra endepunktet på vegen nærare inn mot grensa for villreinen sine leveområde og høgare oppi terrenget vil ein auka menneskeleg ferdsel inn i nasjonalt villreinområde. Dette er truleg den største negative konsekvensen av denne utbygginga for det biologiske mangfaldet.

Vesleåe er den av dei 5 omsøkte småkraftverka som har dårlegast økonomisk potensiale, med ein spesifikk utbygningskostnad på 4,50 kr/kWh. Dette har samband med elva har lite fall på delar av strekninga, slik at tilløpsrøret vert langt. Det er planlagt minstevassføring på 26 l/s både sommar og vinter. Dette er mindre enn alminneleg lågvassføring og 5—persentil vinter. Fordi utbygd elvestrekning er lang vert det relativt stor restvassføring ved kraftstasjonen. ”

Vedlagt kommunens saksutredning fulgte en uttalelse fra beboer og nabo til Vesleåe, **Anne-Lise Duaas**. Hun er kritisk til en utbygging av Vesleåe med begrunnelse i vassdragets rekreasjonsverdi med fiskemuligheter og badeplasser brukt av fastboende og tilreisende.

Fylkesmannen i Telemark (FM) går ikke imot utbygging, men påpeker at vassdraget og kulturlandskapet er viktige for den lokale grenda. FM ber om at det tas spesielt hensyn til kulturlandskapsverdiene og de lokale fiskeinteressene. FM mener at redusert vannføring over en 3,7 km lang strekning vil påvirke vassdraget i betydelig grad og at konsekvensene må utredes og synliggjøres.

Telemark fylkeskommune (FK) går ikke imot prosjektet, men mener at minstevannføringen bør økes for å opprettholde god økologisk tilstand i vassdraget. De påpeker at elva ligger i et område som allerede er sterkt påvirket av kraftutbygging.

Aust-Telemark vassområde (ATV) går ikke imot prosjektet, men mener at minstevannføringsslipet trolig må økes for å opprettholde ”god tilstand” i vassdraget. ATV bemerker at de kjenner til at det er knyttet brukerinteresser til vassdraget og at elva er et viktig landskapselement for lokalbefolkningen, uten at de tar stilling til hvordan disse interessene skal tas hensyn til.

Hytteiere v/ Hans Åsheim protesterer mot bygging av kraftverket grunnet rekreasjonsverdien elva har. Brukerinteressene gjelder bla. bading, fiske og generell rekreasjon. Kraftstasjonen bør i følge hytteeierne flyttes lengre opp i elva for å redusere konflikten og utnytte strekningen med størst fallhøyde.

Andreas Spak mener at utbygging av Vesleåe vil redusere tilbudet for iskatring og elvepadling.

Statskog SF har følgende kommentarer til høringsuttalelsene i brev av 8.8.2013:

”(…)

1 – Tinn Kommune (FK)

Det fremgår at kommunen går imot de fremlagte planene slik de er presentert, og dette begrunnes som følger: «Ein legg her avgjerande vekt på omsynet til dei som bur i området. Dette er ei lita grend som har nærleiken til natur som ein av sine viktigaste kvalitetar. Vesleåe har stor verdi for grenda både som landskapselement, badeplass og for fiske. Og er viktig for at

det skal oppretthaldast fast busetnad i området». Videre skriver kommunen i eget avsnitt: «Eit utbyggingsalternativ med kraftstasjon flytta opp til kote 675 moh ville gje vesentleg mindre ulemper for dei som bur i bygda.»

Utbygger forstår dette som en aksept for en utbyggingsløsning med kraftstasjon på kote 675 moh, og på dette grunnlag har vi laget et tilleggsalternativ med en slik plassering av kraftstasjonen. Dette reduserer fallhøyden, og det vil også redusere installert effekt til ca 3,5 MW og med en midlere årsproduksjon på ca 6,0 GWh som vist på vedlegget.

Når det gjelder kommunens begrunnelse synes den å være noe tynt begrunnet og tildels noe misvisende. Vi vil bemerke at alle direkte berørte naboer er positive til utbyggingen, og dette er personer som bor fast i bygda. Statskog Energi som utbygger vil trenge fast og regelmessig tilsyn med kraftverket, og vi har allerede vært i kontakt med nabo som er interessert i å få tilsynsoppgaver. Det vil opplagt styrke grunnlaget for fast bosetting i grenda. Vi kan heller ikke se at en redusert vannføring på aktuell strekning ødelegger noen badeplasser. Foreslått minstevannføring vil sikre dagens vannføring på lave vannstander i elva, samt at med denne vannføringen vil vannet i den ellers relativt kalde elva heller stige og gjøre den bedre egnet som badeplass. Av andre kvaliteter kan være det visuelle, men dette er ei elv som går igjennom en relativt tett skog, og er derfor lite synlig i landskapet. Det er påstått godt fiske i Vesleåe, men vårt syn er at Vesleåe er en elv som ikke representerer noen vesentlig sportsfiskeverdi. Påstanden om at Vesleåe har en verdi for kajakkpadling har vi vanskelig for å forstå, men det kan bli bedre belyst under befaringen.

Ellers så vil en bemerke at Statskog Energi vil legg stor vekt på å tilrettelegge for lokal verdiskaping både i utbyggings- og driftsfasen.

2 – Fylkesmannen (FM)

Utbygger konstaterer at Fylkesmannen akseptere i gjennom sin betraktning under Samlet vurdering, den omsøkte utbygging, men har følgende bemerkninger spesielt om Vesleåe:

(...)

Utbygger er åpen for å gjennomføre eventuelle tilleggsutredninger dersom NVE finner dette nødvendig.

3 – Fylkeskommunen (FK)

Utbygger konstaterer at FK bare har gitt generelle kommentarer knyttet til lovverket de forholder seg til og tar ikke direkte stilling til noen av søknadene. Utbygger har ingen videre kommentar til denne uttalelsen.

4 – Statens Vegvesen (SV)

Det noteres at SV ikke har merknader. Utbygger har derfor heller ingen kommentar.

5 – Skagerak Nett AS (SN)

SN bekrefter at det er tilstrekkelig nettilgang på overordnet nett.

6 – Direktoratet for mineralforvaltning (DMFV)

DMFV kan ikke se at noen av de omsøkte prosjektene kommer i konflikt med kjente mineralske ressurser og har således ikke spesifikke kommentarer til noen av dem. Utbygger har derfor ingen kommentarer.

7 – Aust-Telemark Vassområde (ATV)

ATV har kommet med følgende uttalelse:

(...)

Av dette ser Utbygger at dette er et spørsmål om minstevannføring. I konsesjonssøknaden er det nå standard å dokumentere hvilke tekniske og økonomiske konsekvenser det har for prosjektet å pålegge forskjellige grader av minstevannføring og Utbygger mener at dette er en problemstilling som NVE er godt kjent med og som NVE må fastsette etter sitt beste skjønn.

8 – Forum for natur og friluftsliv (FNFL)

FNFL har kommet med en generell uttalelse til alle prosjektene som er på høring og vi bemerker at det er bare Kvitåi som de går imot.

Utbygger bemerker dette fordi FNFL er en verneorganisasjon organisasjon som kommer utenfra og som dermed ser mer nøytralt på disse utbyggingene samlet. De har derimot ingen innvendinger mot utbyggingsplanene i Vesleåe.

9 – Privatmann Andreas Spak

Andreas Spak som bor på Rjukan, har kommet med en uttalelse som hovedsakelig går på følgende element:

- 1. Negativ påvirkning for turisme*
- 2. Mindre attraktivt for tilflyttere*
- 3. Han kan ikke se de økonomiske gevinstene*
- 4. Han mener at en utbygging i Vesleåe vil være negativ for isklating.*

Utbygger har tenkt nøye igjennom disse høringsinnspillene og vi ser de 2 første mer som følelsesladete og udokumenterte påstander. For punkt 3 kan det jo enkelt dokumenteres en direkte positiv bedriftsøkonomi, samt nåverdibetraktninger og en dertil enda større sosialøkonomisk virkning. Når det gjelder punkt 4 har vi vanskelig med å se potensialet.. Det samme gjelder påstand om kajakk-padling i Vesleåe. Dette er ei steinete elv med mange svaffell, og utbygger stiller seg undrende til dette argumentet.

10 – Privat familie ved Hans Åsheim fra Majorstua

Hans Åsheim, som bor på Majorstua i Oslo, starter med å protestere mot tørrlegging av Vesleåe. Han hevder at de bader der en gang i blant samt at det har vært godt fiske der. De gjentar at dette gjelder tørrlegging og de ønsker at kraftverket skal flyttes noe oppover i dalen.

Utbygger kan kommentere at det ikke blir noen tørrlegging da det er søkt konsesjon med en planlagt minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring. I hht andre høringsuttalelser hvor det ytres ønske om større minstevannføringer viser Utbygger til konsesjonssøknaden hvor det er vist hvilke tekniske og økonomiske konsekvenser en øket pålagt minstevannføring vil gi. Dette vil og være proratarisk for det nye alternativet med en plassering av stasjonen på kote 675 moh.

Tinn kommune gikk aktivt ut i media for å få uttalelser (protester) fra befolkningen til prosjektet. Utbygger vil bemerke at av kommunens innbyggere er det kun kommet en uttalelse, da vi antar at Andreas Spak bor på Rjukan, som er negativ. Dette bekrefter vår oppfatning av at den omsøkte utbyggingen er lite konfliktfylt, og at den har god lokal tilslutning.

Der er kommet kommentarer til veien opp til dam og inntak, og utbygger ønsker en slik vei langs rørgata da den forenkler både byggingen og ikke minst driften i alle år fremover.

Det er ytre ønske om en større pålagt minstevannføring. Dette er utredet i selve konsesjonssøknaden med 5-persentiler og dette vil være opp til NVE å avgjøre.

Det er også ytre ønske om et alternativ hvor man ikke berører nederste delen av elva ved å flytte stasjonen opp til kote 675 moh. Dette vil da medføre en betydelig lavere fallhøyde, med tilsvarende kortere rørgate, mindre effekt og produksjon. På grunn av dette utspillet har vi beregnet hvilke konsekvenser dette har for prosjektet ved en remodellering av kraftverket og resultatet kan man se på vedlegg 1, Oppdatert Hovedtabell inkludert Alternativ 1. Man vil da redusere rørgaten med ca 1,6 km, redusere effekten fra 5,45 MW til 3,5 MW og produksjonen fra 11,1 til 7,0 GWh."

Tilleggsopplysninger

Statskog SF har sendt følgende tilleggsopplysninger i brev av 16.10.2013:

"(...)

Som det ble opplyst og fremvist på befaringen har Statskog engasjert HydraTeam til å gjøre vannføringsmålinger på damstedet og herfra har vi nå to år med døgnkontinuerlige vannføringsmålinger. På denne bakgrunn har HydraTeam gjort nødvendige hydrologiske analyser på den 2-årige serien samt at de har laget en langtids syntetisk serie. De hydrologiske analysene viser at NVE Atlas for Vesleåe synes å være helt riktig mht årsmiddelvolum og 5-persentil vinter, mens estimatene for 5-persentil sommer synes å være noe avvikende.

Statskog har i tillegg gjort eksakte oppmålinger av fallhøyder og her viser det seg at damkrona vil bli på kote 922 moh som er 5 m under opprinnelig konsesjonssøknad på 927 moh.

På dette grunnlag har jeg kjørt nye produksjonssimuleringer på de korrigerte verdier og syntetisk vannføringskurver for å se hvilken middelproduksjon vi kan forvente på dette prosjektet. Resultatet av dette arbeidet er å finne i vedlegg 1 med oppdatert hovedtabell som kommer i tillegg på opprinnelig hovedtabell samt vedlegg 2 med HydraTeams oppdaterte varighetskurver med nøkkeltall."

Oppdatert hovedtabell som fulgte brevet av 16.10.2013 er lagt inn i tabellen under kapittelet "Søknaden".

NVE har bedt søker om å utarbeide et detaljkart for prosjektet med kraftstasjonsplassering på kote 675, slik kommunen har foreslått i sin høringsuttalelse. Statskog SF har oversendt detaljkart og en kort vurdering av behov for ny atkomst til kraftstasjon og ny jordkabeltrasé i e-post av 15.11.2013.

"Dette alternativet ligger da svært nære veien og det blir kun ca 30 m med vei. Kabelen derimot vil bli en del lengre og ca 2,2 km. Denne legges da langsetter veien."

Detaljkart for redusert utbygging, alternativ 1, av 15.11.2012 legges ved dette dokumentet dersom det gis konsesjon til en slik utbyggingsløsning.

NVEs vurdering

Statskog SF søker om å bygge et typisk elvekraftverk med installert effekt på 5,45 MW og årlig produksjon på 9,5 GWh. Prosjektet innebærer en inntaksdam i betong, nedgravd/sprengt rørgatetrasé og kraftstasjonsbygning i dagen. Det er utredet en alternativ utbyggingsløsning som imøtekommer merknader fra flere av høringspartene, bla. kommunen. Alternativet gjelder kraftstasjonsplassering på kote 675 som vil halvere berørt elvestrekning og dertil lengde på rørgatetrasé. Middelproduksjonen vil reduseres til ca. 6 GWh.

Kommunen går imot full utbygging av Vesleåe grunnet hensynet til brukerinteressene i vassdraget. De anser det reduserte alternativet som mindre konfliktfylt, det samme gjør hytteeierne i området. Videre går en nabo sterkt imot en utbygging begrunnet med at rekreasjonsverdien til vassdraget vil forsvinne. Privatperson Andreas Spak er imot prosjektet begrunnet med konflikten med elvepadling og isklating. De øvrige høringspartene går ikke imot prosjektet, men har merknader som er knyttet til sine ansvarsområder.

NVE vurderer at de lokale brukerinteressene knyttet til vassdraget og det forholdet at kommunen har gått i mot en full utbygging som hovedtema for konsesjonsvurderingen. I det følgende vurderer NVE virkningene ved en utbygging med hovedvekt på de sentrale tema.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

NVE vil bemerke at det hydrologiske grunnlaget oppgitt i søknaden har vært gjenstand for mye usikkerhet og tidsbruk i forbindelse med kvalitetssjekk. NVE kan ikke garantere at alle tall stemmer nå, men mener at det er søkers ansvar og interesse at dette er i orden av hensyn til videre planlegging og ev. gjennomføring av prosjektet. Vi henviser i det følgende til opprinnelig søknad der ikke nye beregninger er gjort, og vi mener at justeringer av hydrologien jf. brev fra søker av 16.10.2013 ikke har avgjørende betydning for hydrologiske virkninger av utbyggingen.

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 16,4 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 0,508 m³/s. Effektiv innsjøprosent er oppgitt å være på 1,3 %. Avrenningen varierer fra år til år og er typisk for indre Østlandet med svært lav vannføring på vinteren, stor vårflokk i mai-juni, mer avtakende vannføring om sommeren og med mer varierende vannføring utover høsten. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 40 og 30 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 30 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,613 m³/s og minste driftsvannføring 0,016 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 40 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 30 l/s resten av året. Ifølge det hydrologiske grunnlaget oppgitt fra søker vil dette medføre at 76,4 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert tallene og veiledet søker for å få det hydrologiske grunnlaget i orden i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Vi bemerker samtidig at alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt. Nye beregninger som har kommet fra søker etter høringsrunden er ikke kvalitetssikret av NVE, og vi mener at det er søkers ansvar og egeninteresse at beregningene stemmer.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 317 % (322 % for alternativ 1) av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 40 l/s om sommeren og 30 l/s om vinteren vil restvannføringen ved kraftstasjonen i hovedsak gjennom året bestå av minstevannføringen og noe resttilsig. Tilsiget er betraktelig større ved kraftstasjonsplassering på kote 510 enn 675. De store flomvannføringene vil også bli noe redusert av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 31 dager i et middels vått år. I 36 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 157 l/s ved kraftstasjonen på kote 510. Det er ikke beregnet hva resttilsiget vil utgjøre ved endret kraftstasjonsplassering.

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen på hhv. 317 % for hovedalternativet og 322 % for alternativ 1 er svært høy og vil frata vassdraget størsteparten av dets naturlige vannføringsdynamikk. Slipp av tilstrekkelig minste vannføring må ligge til grunn for å kunne bevare elva som landskapselement og ivareta brukerinteressene i noe grad.

FM mener at vannføringen blir påvirket i betydelig grad, og har bedt NVE om å utrede og synliggjøre konsekvensene av dette. NVE mener at vi i det ovenstående belyser temaet, vi kommer også tilbake til dette under vår vurdering av temaet *landskap*.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet at Vesleå kraftverk ved hovedalternativet vil få en gjennomsnittlig kraftproduksjon på 9,5 GWh/år fordelt på 7,3 GWh sommerproduksjon og 2,2 GWh vinterproduksjon. Total utbyggingskostnad er satt til 49,8 mill. kr og spesifikk utbyggingspris 5,26 kr/kWh.

Ved utbyggingsalternativ 1 er kraftproduksjonen beregnet til på 6,0 GWh/år fordelt på ca. 4 GWh sommerproduksjon og ca. 2 GWh vinterproduksjon. Total utbyggingskostnad er satt til 31,9 mill. kr og spesifikk utbyggingspris 4,6 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Vi vil likevel bemerke at det er valgt en lav minste driftsvannføring på 1 % av maksimal slukeevne. Det er antakelig gjennomførbart, men da med lav virkningsgrad. Maksimal slukeevne som er omsøkt er over 300 % av middelvannføringen i vassdraget, dette er godt over hva som er vanlig for liknende kraftverk (200 - 250 %). Med den valgte installasjonen nyttes omtrent 73 % av tilsiget til produksjon for hovedalternativet og 74 % for alternativ 1, da brukt energiekvivalent 0,95 kWh/m³. Det er videre valgt en høy cos ϕ . Vi antar at turbinytelse på 5 MW for hovedalternativet er mer realistisk dersom en skal holde seg under innslagspunktet for grunnrente- og naturressursskatt. Dermed vil det bli en lavere slukeevne og noe mindre produksjon. Alternativ 1 vil etter NVEs beregninger få en noe lavere spesifikk utbyggingspris enn hovedalternativet. Vi vil bemerke at forskjellene er såpass beskjedne at de ikke er vektlagt. I en ev. konsesjon vil maksimal slukeevne og installert effekt være fastsatt. Disse kan ikke endres ved utbyggingen uten at de først er godkjent av NVE ved detaljplangodkjenning eller konsesjon for planendring. Anlegg som bygges og ikke er i samsvar med konsesjonen/detaljplaner vil ikke bli godkjent for elsertifikater.

Søker har ikke lagt inn ev. anleggsbidrag i kostnadsoverslaget ved behov for forsterkning av lokalt nett ved tilknytning av anlegget.

Brukerinteresser

Utbyggingen vil, i følge søknaden, ikke redusere området for allmenne brukerinteresser som jakt, fiske, bærplukking og friluftsliv. Denne vurderingen er ikke alle høringspartene enig i. Kommunen, fastboende nabo og hytteiere går i mot realisering av prosjektet nettopp av hensyn til rekreasjonsverdien og verdien vassdraget har som landskapselementet i bygda, og at denne verdien blir sterkt berørt. Veltavegen som går oppover langs store deler av utbyggingsstrekningen er pekt på som et viktig element i bygda. Elva er synlig fra Veltavegen et par plasser, bl.a med et tydelig fossefall. Områdene ovenfor enden av skogsbilvei og videre oppover på fjellet fra inntaksområdet er fine turområder, med tilgang til jakt- og fiskebu. Vassdraget brukes til bading og fiske både for fastboende, hytteiere og tilreisende. Kommunen og hytteeierne åpner likevel for at et redusert utbyggingsalternativ ved flytting av kraftstasjonen for å redusere konfliktnivået. Hytteeierne mener i tillegg at det bør settes ut fisk nedenfor kraftstasjonen.

Andreas Spak er negativ til en utbygging i Vesleåe på grunn av padleinteresser og isklatring i elva. Søker har kommentert at det ikke er potensial for slike interesser i denne elva. På NVEs befaring var det blant de fremmøtte ikke kjennskap til at elva benyttes til verken padling eller isklatring. NVE har derfor ikke funnet grunn til å ta videre hensyn til disse interessene, som etter vår oppfatning i så fall må være små i dette vassdraget.

For å imøtekomme merknadene fra høringspartene har søker utredet et utbyggingsalternativ med kraftstasjonsplassering på kote 675 som kommunen har foreslått. Søker opprettholder likevel opprinnelig søknad som hovedalternativ og er ikke enig i kommunens vurdering av konfliktnivået. Søker peker på at direkte berørte fastboende naboer er positive til utbyggingen, og at én nabo ønsker å bidra med tilsyn av kraftverket i driftsfasen. Dette vil etter søkers mening styrke grunnlaget for fast bosetting i grenda. Elva vil etter søkers oppfatning bli bedre egnet til bading etter en utbygging ved at vannet vil bli varmere når vannføringen blir lavere. Dette utsagnet er ikke NVE enig i. Vannføringen i elva vil reduseres sterkt også i lavvannsperioder om sommeren da vannføringen tidvis kun vil bestå av minstevannføringen og bidrag fra restfeltet. Dette vil tydelig berøre bademulighetene og endrede temperaturer vil etter vårt syn være begrenset. Søker mener videre at vassdraget ikke er synlig i landskapet fordi elva går i tett skog. Her kan det synes som søker og høringspartene har ulik definisjon av landskapsinngrepet.

NVE er enig med søker i at redusert vannføring i elva vil være av lokal verdi for landskapet i bygda, og ikke synlig på lengre avstand. Imidlertid er brukerinteressene knyttet til bruken av selve vassdraget og ferdsel langs elva. Redusert vannføring vil bli synlig fra Veltavegen og for de som skal bruke elva og får dermed konsekvens for landskapsinntrykket lokalt i grenda.

Søker tilbakeviser videre at elva har godt fiske, og at det ikke er sportsfiskeverdi i elva. NVE har ikke mottatt innspill som tyder på at fiskeinteressene er av spesiell betydning. Fiskeinteressene er, etter NVEs syn, ikke avgjørende for vurderingen av denne saken men inngår som en av brukerinteressene.

NVE er enig med kommunen i at en full utbygging i vassdraget vil redusere brukerinteressene i betydelig grad ved at planene vil frarøve vassdraget det meste av vannføringen gjennom året. En redusert utbygging, ved å flytte kraftstasjonen, reduserer konflikten betydelig ved at denne strekningen ikke er så mye brukt. Det er på denne strekningen fallhøyden er størst slik at det fortsatt er et realistisk prosjekt. Slik vi ser det basert på søkers kostnadsoverslag, er det større sjanse for at et redusert alternativ blir realisert.

Landskap

Rørgatetraseen vil i hovedsak gå langs eksisterende skogsvei og vil, i følge søker, ikke endre terrenget i området vesentlig. Planlagte rørgatetrasé er over 3,2 km lang og vil i følge hytteeierne medføre et betydelig inngrep i hele dalen. NVE mener det er positivt at rørgatetraseen er planlagt i forbindelse med eksisterende vei i bygda. Likevel vil legging av rør kreve utvidelse av veien og tidvis skjæringer i skråninger som vil kunne fremstå som synlige inngrep også utover anleggsperioden. NVE mener at den lange rørgatetraseen er et av momentene ved hovedutbyggingsalternativet som er konfliktfylt. For det første vil etablering av rørgate og atkomst til inntaket medføre inngrep i urørte arealer. Avskoging i øvre deler av utbyggingsområdet vil bli et godt synlig inngrep lokalt og vil kunne bli synlig nede i bygda da vegetasjonen her er mer eksponert. Videre vil rørgatetraseen lengre ned følge eksisterende vei, men traseen etter rørgata vil bli tydelig i flere år fremover. Det totale inngrepet med lang rørgate må også ses i sammenheng med redusert vannføring på en enda lengre strekning, anslått til 3,7 km. Disse to forhold vil etter NVEs syn prege dalen og vassdraget sterkt i anleggstida, men også i driftstida av anlegget. Brukerinteressene og det forhold at kommunen har gått imot en slik utnyttelse av vassdraget har ført til at NVE mener at inngrepene ikke kan forsvares opp mot nytten av

kraftproduksjon og lokal næringsutvikling. En redusert utbygging vil redusere berørt elvestrekning og rørgatetrassé betraktelig, slik at dette er en mer akseptabel løsning. Vi har da lagt stor vekt på at dette er et alternativ lokale høringsparter anbefaler, inkludert Tinn kommune.

Naturmangfold

Naturtyper

Det er ikke registrert verdifulle naturtyper i hht. DN håndbok 13 innenfor planområdet. Det er visse frodige myrområder i planområdet med rikere vegetasjon, bla. omkring kote 700 mellom skogsbilveien og elva. Søker har foreslått å legge rørgata utenom slike områder, slik at dette forholdet er ivaretatt. Det kan settes vilkår om stikking av rørgatetraseen i samråde med biolog ved en ev. konsesjon.

Arter

Villrein har helårs leveområde i fjellområdene nordvest og sørvest for prosjektområdet. Utbyggingen vil, i følge søknaden, og kart ikke berøre disse områdene direkte, men inntaksområdet og øvre del av rørgata ligger kun 100-200 m nedenfor grensa til nasjonalt villreinområde. Stedkvaliteten for villrein i de nærliggende områdene er, i følge søknaden, mindre god. Kommunen har i sin saksutredning bemerket at fremføring av atkomstvei til inntaket så nær grensen for villreinens leveområder vil øke menneskelig ferdsel og være uheldig i et nasjonalt villreinområde. Søker har på sin side foreslått at veiene som må etableres ved en utbygging kan åpnes for allmenn ferdsel og at dette vil være positivt for tilgangen til fjellområdene. Økt ferdsel i dette området, er etter NVEs syn ikke ønskelig og vil være svært uheldig for villreinen i området. Dersom det gis konsesjon til utbyggingen er det aktuelt å sette vilkår om å stenge veien ved bom for allmennheten. Det vil vi ev. komme tilbake til under merknader til vilkår dersom det gis konsesjon. Søker har opplyst at områdene har lav verdi for villrein. Områdene rundt Mår er imidlertid i følge NVS rapport 7/2010¹ karakterisert som viktige vinterbeiteområder grunnet relativt små snømengder og gode forekomster av lav. NVE har vært i kontakt med Norsk Villreinsenter Sør som i e-post av 22.11.2013 har opplyst at alle de østlige tangene i Tinn i tillegg til å være vinterbeiteområder blir brukt av en del bukk på våren, i sommerhalvåret og tidlig i jaktperioden. NVE har ikke lagt avgjørende vekt på hensynet til villrein i denne saken, men vi er likevel av den oppfatning at det må tas nødvendige hensyn i en anleggs- og driftsfase av anlegget.

Artene gaupe, kategorisert som sårbar (VU) i følge Norsk Rødliste for arter 2010, hønsehauk, nær truet (NT) og strandsnipe (NT) opptrer i følge søknaden i området. Gaupe som streifdyr, vil etter NVEs syn ikke bli negativt berørt av tiltaket. Hønsehauk synes også å være streiffugl i området da det ikke er påvist hekkelokaliteter i området, og vi mener derfor at arten ikke vil bli berørt i nevneverdig grad. Strandsnipe (NT) og fossekall er tilknyttet vassdraget, trolig også vintererle.

Det har vært en nedgang i den svenske bestanden av strandsnipe de siste årene. Dette gjør at man antar det samme i Norge, og rødlistestatus er derfor satt til nært truet, men bestandspåvirkningen antas å ligge utenfor landet. Strandsnipe er vår vanligste vadefugl, som i hekkesesongen holder seg ved ferskvann, hvor den legger egg i et reir ved vannkanten. Arten er sky og var for forstyrrelser. Når det gjelder virkninger for arten som følge av vannkraftutbygging, vil varierende vannstand kunne ødelegge reiret og eggene, men dette er i liten grad relevant her.

Fossekallen er ingen truet art i Norge, men står på Bernkonvensjonens liste II. Vinteren er en kritisk periode for fossekallen, og den er da avhengig av tilgang på føde, bl.a. bunndyr, og partier med åpent vann.

¹ Kartlegging av villreinens arealbruk på Hardangervidda, Norsk Villreinsenter (Mossing og Heggnes, 2010)

NVE mener at redusert vannføring vil føre til en viss reduksjon i bestandene av bunndyr og vannlevende insekter, noe som igjen sannsynligvis vil redusere mattilgangen for både fossefall, strandsnipe og vintererle på den berørte strekningen. NVE mener dog at med tilstrekkelig minstevannføring vil en eventuell utbygging ha begrensede og akseptable virkninger for vanntilknyttede fugler. Etter standardvilkår for naturforvaltning kan Fylkesmannen gi pålegg om etablering av egnede hekkeplasser for fossefall.

Det er bekkeørret i Vesleåe, og bestanden vil bli negativt berørt av redusert vannføring. NVE vurderer imidlertid at bestanden ikke har slik verdi at det må tas spesielle hensyn til arten utover slipp av minstevannføring.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Vesleåe kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 13.12.2013. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jmf. naturmangfoldlovens § 8.

FM mener det må gjøres konkrete vurderinger av om kunnskapsgrunnlaget er godt nok, jf. naturmangfoldloven § 8. Fylkesmannen har generelt bedt om grundigere biologiske undersøkelser for alle prosjektene uten å begrunne eller utdype dette nærmere.

NVE har tatt en konkret vurdering av kunnskapsgrunnlaget i hver enkelt sak, basert på undersøkelser gjort etter NVEs veileder, informasjon fra høringsparter og eksisterende undersøkelser og kunnskap i området. Dette er informasjon vi blant annet får fra Fylkesmannen. Et generelt, ubegrunnet krav om tilleggsundersøkelser er ikke tilstrekkelig til å utløse et slikt krav fra NVE overfor søkerne.

FM mener det må gjennomføres konsekvensvurderinger knyttet opp mot endringer i klima og økte nedbørsmengder. Dette er krav som stilles gjennom en klassifisering av anlegget. Dette blir gjort av hvert enkelt anlegg. Vi har ikke grunnlag for å sette krav utover dette.

I influensområdet til Vesleåe kraftverk finnes gaupe (VU) og hønehawk (NT), videre er strandsnipe (NT) og fossefall tilknyttet vassdraget. En eventuell utbygging av Vesleåe vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 gitt avbøtende tiltak for vanntilknyttet fugl.

NVE har også sett dette i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Villrein som oppholder seg i fjellområdene nær inntaksområdet kan bli forstyrret av støy og aktivitet i anleggsperioden til Vesleåe kraftverk. Søknad om bygging av Ramsåe kraftverk i Breidsetdalen er planlagt innenfor grensa til nasjonalt villreinområde og berører således arten i en annen østlige tange av Hardangervidda. NVE mener imidlertid at dersom de to kraftverkene bygges med avbøtende tiltak for å ta hensyn til villrein så vil den samlede belastningen på villrein både i anleggs- og driftsfase av anleggene ikke medføre vesentlig negativ påvirkning for villrein.

Vi viser ellers til vår omtale av samlet vurdering av de 8 småkraftverkene i Tinn og Notodden kommuner, lenger ned. Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er vurdert, og er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Kulturminner

Det er ikke registrert automatisk fredete kulturminner eller andre verneverdige kulturminner i tiltaksområdet. På gårdene Åsen og Velta nord for rørgatetraseen er det flere SEFRAK-registrerte bygninger, men disse gårdsmiljøene blir ikke berørt.

Fylkeskommunen (FK) sier i sin uttalelse at de ikke kan gi noen endelig uttalelse før det er gjort arkeologiske registreringer. NVE har tatt kontakt med FK og avklart at det vil bli satt vilkår om arkeologiske registreringer i de prosjekt der det gis konsesjon. Dette forholdet anser NVE derfor som avklart nok til å kunne fatte vedtak. FK ber også om at det tas hensyn til de nasjonale verdiene Tinnsjøen representerer i det videre arbeidet, og at den regionale kulturminneforvaltningen rådføres i de videre vurderinger og arbeidet. NVE viser til at planer for utbyggingen er en del av søknaden. FK har følgelig tatt stilling til dette allerede. Det er bare ved endringer av betydning at NVE vil vurdere å kontakte fylkeskommunen for å få innspill i de to aktuelle sakene.

Grunnvann, flom og erosjon

Det er registrert 3 brønner i nærheten av rørgatetraseen, bla. en fjellbrønn på gården Åsen. Søker forventer ikke senking av grunnvannsnivået etter en utbygging. NVE har ikke mottatt merknader til temaet. Ved en ev. utbygging må søker ta nødvendige hensyn for å unngå å berøre brønnene i området.

Konsekvenser av kraftledning

Jordkabelen skal i følge planene legges langs eksisterende veier og over bilbrua som krysser Mår nær tilknytningspunktet, og vil bli hhv. 500 meter ved hovedalternativet og 2,2 km lang ved alternativ 1. Ingen av høringspartene har hatt spesielle merknader til nettilknytningen. Så lenge kabelen legges på en skånsom måte langs eksisterende veier, kan ikke NVE se at dette vil få negative virkninger og temaet har således ikke betydning for konsesjonsspørsmålet.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Vesleåe kraftverk vil gi hhv. 9,5 GWh ved hovedalternativet og 6 GWh ved alternativ 1 i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som middels for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til grunneier og generere skatteinntekter. Videre vil Vesleåe kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Tinn kommune ønsker at lokale selskap skal bygge og drifte småkraftverk slik at næringsutviklingen forblir innen kommunen. De mener at el-sertifikatordningen og EUs fornybarhetsdirektiv støtter statlig politikk og er negativt for distriktene. Kommunen etterlyser statlige ordninger for finansiering av lokal

utbygging for å redusere den økonomiske risikoen. Dette er en uttalelse som ligger utenfor NVEs ansvarsområde. Vi tar derfor ikke stilling til dette spørsmålet.

Samlet vurdering av 8 småkraftsøknader i Tinn og Notodden kommuner

NVE har hatt til behandling 8 søknader om bygging av småkraftverk i Tinn og Notodden kommuner for å avdekke ev. samlede virkninger av utbyggingene som ikke kommer frem eller som blir mindre fremtredende dersom den enkelte sak vurderes for seg. En slik tilnærming er i tråd med naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, og OEDs egne retningslinjer for behandling av små vannkraftverk fra 2007 der sumvirkninger omtales.

Mår har vært regulert og overført i flere trinn. Magasinene Mårvatn og Kalhovdfjorden ble etablert etter konsesjoner gitt i 1913 og 1915. Reguleringsmagasinene ble utnyttet i kraftverkene nedenfor Tinnsjøen. Konsesjonene ble gitt for 70 år og ble erstattet av en ny konsesjon gitt 22.5.1998. I forbindelse med bygging av Mår kraftverk (konsesjon av 1943 og 1948) ble det gitt tillatelse til ytterligere reguleringer, overføringer og bekkeinntak. Øvre deler av Mår ble ved denne konsesjonen overført til Gøyst og videre tatt inn til kraftverket sammen med øvre deler av Gøyst. I 1956 ble det gitt tillatelse til ytterligere regulering av Mårvatn.

Reguleringene har i første rekke betydning for kraftverkene Mår og Mæl, men de er også til nytte for kraftverkene nedenfor Tinnsjøen. Mår kraftverk eies av Statkraft Energi AS og ble satt i drift i 1948 og Mæl kraftverk eies av Hydro Energi AS og satt i drift i 1957. Mår kraftverk har avløp i Måna, mens Mæl har avløp ut i Tinnsjøen. Våren 2003 ble Stegaros kraftverk satt i drift. Dette eies av Tinn Energi Produksjon AS. Kraftverket er bygd inn i senkingstunnelen mellom Mårvatn og Kalhovdfjorden.

Statkraft har meldt til NVE om planer om flere O/U prosjekt knyttet til Mår reguleringen. NVE har ikke mottatt søknad på noen av disse prosjektene, og det er derfor ikke aktuelt å ta disse prosjektene med i vurderingen av samlet belastning i området på nåværende tidspunkt. Imidlertid vil alle søknader som tas inn til behandling bli vurdert opp mot de konsesjoner som allerede er gitt, og den samlede belastningen et hvert nytt kraftverk eller ytterligere regulering/fracøring av vann representerer.

Vassdragsmiljø, landskap og brukerinteresser

Tinn kommune peker på at eksisterende utbygging har hatt store konsekvenser for vassdragsmiljø og landskapet i kommunen, og at utbygging av de fem omsøkte småkraftprosjektene vil ha større kumulative effekter enn det som fremgår i søknadene fordi inngrepene kommer i tillegg til eksisterende store utbygginger. Aust-Telemark vassområde har kommet med en liknende uttalelse og påpeker også at det vanskelig å vurdere samfunnsnyttene opp mot skadene for vassdragsmiljøet. Forum for natur og friluftsliv i Telemark mener utbygging av de 8 omsøkte kraftverkene vil gi store inngrep i forhold til begrenset produksjon.

Kommunen uttaler at selv om det viktigste er hensynet til kommunens egne innbyggere sitt lokalmiljø, så er også naturbasert reiseliv et av de viktigste satsingsområdene i Tinn. Andreas Spak, som har drevet med denne næringen, påpeker at urørt natur er den største turistattraksjonen i Tinn, og at inngrepenes betydning for tilflytting til kommunen må utredes.

Fylkesmannen i Telemark mener den totale belastningen på landskap må tas hensyn til når man planlegger nye kraftutbygginger i de to berørte kommunene, og at det derfor er viktig at dette forholdet blir vektlagt i saksbehandlingen.

Den geografiske spredningen av de omsøkte prosjektene gjør det krevende å sammenligne landskapstrekkene, slik en kan dersom vassdragene befinner seg i samme landskapsrom, for eksempel

rundt et vann eller fjordarm. Dette gjelder kun Bergåa og Haukedalsåa kraftverk i Notodden kommune, som ligger eksponert ut mot landskapsrommet rundt Tinnsjøen. Vi har derfor tatt en vurdering av disse to samlet og knyttet landskapsverdien til temaet *UNESCOs verdensarvliste*, lenger ned i dette dokumentet.

NVE mener imidlertid at også de lokale variasjonene av vassdrag som landskapselement er viktig å ivareta, i en kommune som fra før er sterkt preget av vannkraftutbygging. De øvrige søknadene i Tinn og Notodden kommuner har varierende landskapskarakterer det er viktig å ivareta, for eksempel er Vesleåa en rolig flytende elv med småfall og kulper. I Gjerdøla går vannet i en kløft som oppleves som en canyon, med flere flotte fossefall. Opplevelsen av vassdragene blir dermed ulik. Der Vesleåa har en karakter som gir ro og rekreasjon, og er mye brukt til bading og fiske, framstår Gjerdøla som en mektig og spennende mini-canyon. Husvollåa har landskapsverdi for lokalbefolkningen i Atrå og benyttes til elvepadling. Ramsåa har en viss verdi i kultur- og naturlandskapet i Breidsetdalen, en av de viktigste innfallsportene til Hardangervidda. Kvitåa er i øvre del et uregulert vassdrag nær hotell- og hytteområder og ligger som del av landskapsrommet rundt Gaustatoppen. Alternativet som omfatter fossen ned mot Rjukan er trukket, men en utbygging kan etter NVEs syn få konsekvenser for isklatrere i fossen selv med kraftstasjonen trukket oppstrøms denne. Esperåa i Notodden ligner mer på Vesleåa, men er noe mer stilleflytende elv, med lite fall. Nærheten til hytteområde ved innfallsporten til Blefjell, gjør at bruks- og opplevelsesverdien øker. Selv om disse vassdragene ikke nødvendigvis er synlige i et større landskapsrom, mener NVE de er viktige for variasjonen av vassdrag, opplevelses- og bruksverdi. At noen av disse ivaretas er derfor en del av vår samlede vurdering, vurdert sammen med grad av konflikt med andre tema i de enkelte sakene.

Utover dette mener NVE at brukerinteressene må vurderes i hver enkelt sak, og den informasjon vi har fått om bruksverdien av vassdragene. Vi viser derfor til de enkelte vedtak når det gjelder dette temaet. Når det gjelder Spaks uttalelse vedrørende betydning for tilflytning, så mener vi kommunen er rette instans til å vurdere dette, og de har gjennom sin høringsuttalelse kommet med en vurdering og prioritering ut fra kommunens interesser.

I Tinn og Notodden kommuner er det mange store utbygginger, preget av takrenneprosjekt som berører både vann og en rekke større og mindre vassdrag. Det er få gjenstående potensielle prosjekt som omfatter uregulerte elver i kommunen. NVE er enig med høringspartene i at de store utbyggingene har hatt konsekvenser for vassdragsmiljø og landskapet, både i små og store vassdrag, og dette er derfor sentralt i vår vurdering av de registrerte kvaliteter i vassdragene, og lokale verdier vil dermed veie tyngre. Kommunens prioritering er derfor en viktig pekepinn for NVE når det gjelder de lokale verdiene av vassdragene, og blir derfor tillagt vekt i vår vurdering.

Naturens mangfold

Forum for natur- og friluftsliv mener Telemark har et særlig ansvar for å ta vare på naturtypen bekkekløfter. Fylkesmannen i Telemark uttaler at viktige leveområder for truede og sårbare arter, samt forekomster av utvalgte naturtyper med viktig eller svært viktig verdi må spares for inngrep. NVE følger OEDs retningslinjer for små kraftverk, som omtaler arter og naturtyper av denne typen, samt naturmangfoldloven §§ 4 og 5 som omhandler forvaltningsmålene for arter og naturtyper. Fire av sakene har registrert viktige naturtyper som blir direkte berørt av utbyggingene. Dette gjelder Haukedalsåa og Bergåa i Notodden kommune, og Gjerdøla og Husvollåa i Tinn kommune. NVE legger stor vekt på at bekkekløfter er en regional mangel, og at vassdragsmiljøene i Tinn og Notodden allerede er under betydelig press fra eksisterende utbygginger. Den samlede belastningen på bekkekløfter er derfor et sentralt tema i vår vurdering av de enkelte sakene.

FM uttaler at hensynet til villreinen i randsonen av Hardangervidda må tillegges stor vekt i vurderingen av hver enkelt sak. Fylkesmannen har ikke angitt konkrete saker dette gjelder. Ut fra den informasjonen NVE har gjennom søknad og høringsrunden gjelder dette søknadene om Ramsåe og Vesleåe kraftverk i Tinn kommune. Forholdet til villrein er etter NVEs syn viktig, men vi mener konsekvensene for villrein kan avbøtes med å sette vilkår for anleggstid og allmenn ferdsel. Vi viser til de enkelte vedtak for de konkrete vurderingene.

UNESCOs verdensarvliste

Flere av høringspartene påpeker den pågående søknaden om å få Notodden og Rjukan inn på UNESCOs verdensarvliste. Fylkeskommunen viser til at flere av småkraftverkene det søkes om konsesjon for ligger i nærheten av Tinnsjøen, og peker på at Tinnsjøen er sentral i denne søknaden. De kan imidlertid ikke se at kraftverkene vil være i konflikt med opplevelsen av Tinnsjøen og de verdiene Tinnsjøen formidler. Fylkeskommunen uttaler at det allikevel må sikres at ikke all vanntilførsel ned til Tinnsjøen stopper opp, da rennende vann ned til Tinnsjøen er en del av opplevelsen og forståelsen av sjøen, og at småkraftverkene plasseres slik at de ikke blir et forstyrrende element i landskapet, særlig fra båt på Tinnsjøen. Tinn kommune uttaler at Kvitåi er viktig for Rjukan sin verdensarvstatus.

Av de 8 prosjektene befinner Haukedalsåa og Bergåa i Notodden kommune seg i det samme landskapsrommet rundt Tinnsjøen, og etter NVEs vurdering vil en utbygging av begge vassdragene endre landskapsrommet rundt Tinnsjøen. Kvitåi som nå er omsøkt med et redusert alternativ, vil ikke lenger komme i konflikt med søknaden om verdensarvstatus. De øvrige prosjektene kommer ikke i konflikt med søknaden om verdensarvstatus, jf. fylkeskommunens uttalelse.

Oppsummering

De sentrale problemstillingene i denne saken er etter NVEs vurdering hensynet til brukerinteressene og lokalmiljøet i bygda. Kommunens motstand mot full utnytting av vassdraget er også tillagt vekt. For å imøtekomme de negative merknadene i høringsrunden har søker utredet en alternativ utbygging med flytting av kraftstasjonen til kote 675. En slik endring av prosjektet reduserer konfliktgraden med brukerinteressene i stor grad ved at badeplasser blir bevart, bestanden av bekkørret kan opprettholdes og synlig fossefall forblir urørt. Videre vil ressursutnyttelsen av vassdraget være mer forenlig med hensynet til lokalmiljøet, ved at rørgatetraseen gjennom hele dalen vil halveres og strekningen med størst fall utnyttes.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Vesleåe kraftverk etter alternativ 1 vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. Det må slippes minstevannføring av hensyn til fisk og vassdragstilknyttet fugl. Videre må det vises varsomhet i anleggstiden særlig i øvre del av prosjektet av hensyn til nærheten til nasjonalt villreinområde. Under forutsetning av at de avbøtende tiltakene blir gjennomført, mener NVE at konsekvensene kan reduseres i en slik grad at virkningene for allmenne og private interesser er akseptable.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Statskog SF tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Vesleåe kraftverk etter alternativ 1. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Statskog SF har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 2200 m 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett.

Normalt bygges en slik linje som her i medhold av netteiers områdekonsesjon. Innenfor sin områdekonsesjon skal områdekonsesjonær fremlegge planer for ny nettilknytning og ev. forsterkning for kommune, fylkeskommune, fylkesmann og andre berørte for uttalelse. Ved uenighet om løsninger kan områdekonsesjonær legge saken frem for NVE som da vil behandle saken som en anleggskonsesjon.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Tinn Energi AS er områdekonsesjonær og skal ifølge søknaden stå for bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom Statskog SF ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Tinn Energi har som netteier og områdekonsesjonær kommentert linjetilknytningen i e-post til søker 29.11.2012. De opplyser om at det er kapasitet på linjenettet i dag, men at det kan bli behov for forsterkninger av både linje og transformator dersom alle de omsøkte anleggene i området blir realisert. NVE har avslått søknad om bygging av Gjerdøla kraftverk og det vil derfor frigi 5 MW.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jamfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

Aust-Telemark vassområde peker på at siden småkraftverkene kommer i tillegg til alle tidligere utbygginger i området, vil de ha større konsekvenser for vannmiljøet og landskapet enn det som går fram av de vurderingene som er gjort for hvert prosjekt. De mener at minstevannføringsslippene bør økes for alle prosjektene, med unntak av Kvitåi, for å opprettholde ”god tilstand” jf. vannforskriften. Også Fylkesmannen mener det er viktig å se nye utbygginger opp mot eksisterende utbygginger og tilstanden i disse vassdragene, blant annet ved fastsettelsen av minstevannføring.

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttien av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	508
Alminnelig lavvannføring	l/s	30
5-persentil sommer	l/s	40
5-persentil vinter	l/s	30
Maksimal slukeevne	m ³ /s	1,638
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	322
Minste driftsvannføring	l/s	16

Søker foreslår å slippe en minstevannføring på 40 l/s om sommeren og 30 l/s om vinteren, jf. brev 16.10.2013. Miljørapporten som følger søknaden anbefaler at det slippes minstevannføring av hensyn til hekkemuligheter for fossefall og vintererle i sommerhalvåret. Vinterstid vil minstevannføring kunne trygge leveområdene for ørret og bunndyrfauna og det vil opprettholdes et fuktregime i elva som er nødvendig for floraen av karplanter, moser og lav.

Kommunen har ikke foreslått størrelse på minstevannføringsslipper i og med at de har gått i mot en utbygging. I saksutredningen har de kommentert at opprinnelig minstevannføringsslipp på 26 l/s var lavt, men at grunnet den lange utbyggingsstrekningen og en del resttilsig så ville vannføringen ved kraftstasjonen bli relativt stor. Resttilsiget ved ny kraftstasjonsplassering endres imidlertid betydelig. Kommunen har ikke kommentert dette. Fylkesmannen har bemerket at redusert vannføring på en så lang utbyggingsstrekning som hovedalternativet omfatter vil påvirke vassdraget i betydelig grad. Fylkesmannen har ikke kommentert størrelsen på vannslippet utover dette. Både fylkeskommunen og Aust-Telemark vassområde mener at minstevannføringsslipper bør økes for å opprettholde "god tilstand". NVE har derved ikke fått tydelige holdepunkter fra høringspartene for fastsettelse av minstevannføringsslipper. NVE er enig i anbefalingene fra miljørapporten og vi mener at det må slippes en tilstrekkelig minstevannføring av hensyn til fiskeinteressene og vassdragstilknyttet fugl. Vannføringen på utbyggingsstrekningen vil da i store deler av året kun bestå av minstevannføringen når vi ser bort fra flomperiodene. Utover hensynet til fisk og fugl er imidlertid konflikten med brukerinteressene redusert i stor grad ved flytting av kraftstasjonen. Vi kan heller ikke se at konfliktnivået med disse interessene er av stor betydning.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring i samsvar med søkers forslag på 40 l/s i tiden 1.5-30.9 og 30 l/s resten av året. Produksjonen i kraftverket blir dermed ca. 6 GWh/år.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Tønsberg og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Etablering av ny atkomst til inntaket fra eksisterende skogsbilvei, ca 1 km, må planlegges og utføres ved å minimere inngrepet i et ellers urørt terreng. Søkers forslag med 15 m bredde med avskoging bør kunne reduseres.

Søker har foreslått med anbefaling fra miljørapporten om at rørgatetraseen legges utenom myrpartier med rikere vegetasjon, bla. omkring kote 700 mellom skogsbilveien og elva. NVE legger til grunn at rørgatetraseen legges utenom denne lokaliteten, traseen kan stikkes ut i samråd med kvalifisert biolog.

Kraftstasjonsbygget må tilpasses området, omsøkte stasjonshus vil virke svært ruvende og lite miljøtilpasset. Endelig utforming avklares i detaljplan.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Valg av alternativ	Alternativ 1
Inntak	Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE. Ca. kote 922, nøyaktig plassering kan justeres ved detaljplan.
Vannvei	Søknaden oppgir at rørgata skal graves ned på hele strekningen jf. foreslått trasé i vedlagte detaljkart. Mindre justeringer av traseen kan tas i detaljplan, men rørgata skal være nedgravd. Det skal vises varsomhet ved utfordrende skjæringer med tanke

	på å minimere inngrepene og hindre varige skjemmende sår i terrenget. Total lengde ca. 1700 m.
Kraftstasjon	Ca. kote 675 jf, vedlagte detaljkart. Nøyaktig plassering kan justeres ved detaljplan.
Største slukeevne	Søker oppgir 1,64 m ³ /s.
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 16 l/s.
Installert effekt	Søker oppgir maksimalt 3,5 MW. Nøyaktig installert effekt kan justeres ved detaljplan og tilpasses kravene til største slukeevne og minste driftsvannføring.
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir en Peltonturbin. Antall turbiner og turbintype kan justeres ved detaljplan.
Vei	Søknaden oppgir 1 km lang atkomstvei til inntaket fra eksisterende skogsbilvei. Veien skal etableres så skånsomt som mulig i landskapet og inngrepene skal minimeres så langt det lar seg gjøre av hensyn til nærheten til nasjonalt villreinområde. Endelig trasé fastsettes ved detaljplan. Veien skal holdes stengt med bom for å unngå økt allmenn ferdsel av hensyn til villrein. Atkomst til kraftstasjonen fra eksisterende skogsbilvei, ca 30 m lang.
Jordkabel	Ca. 2200 m lang skal legges på en skånsom måte uten nye inngrep langs eksisterende veier, jf. vedlagte kart.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Fylkesmannen kan pålegge etablering av rugekasser for fossefall ved behov, jf. forslag fra miljørapporten, i medhold av dette vilkåret. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle

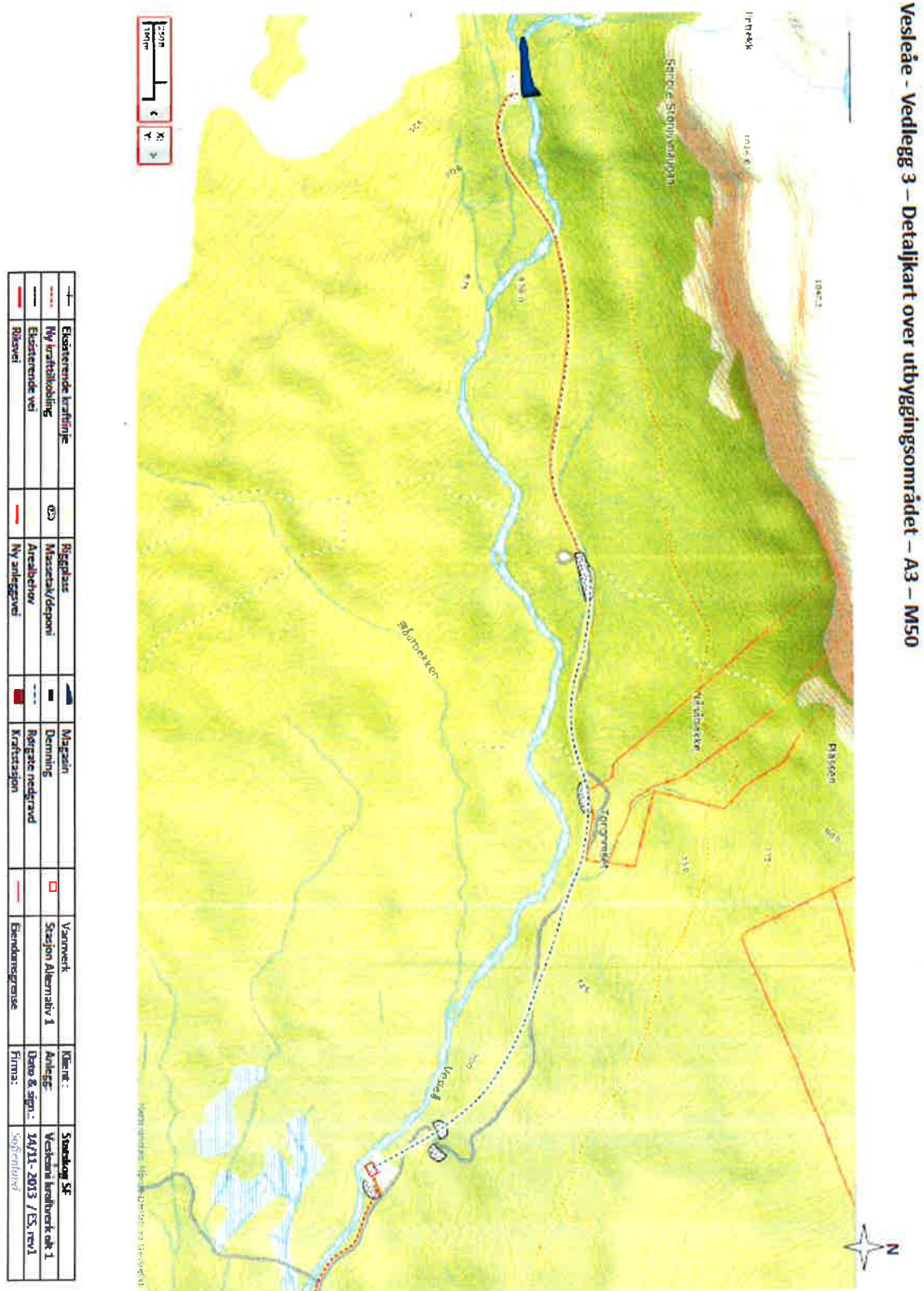
aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg

1. Revidert detaljkart av 15.11.2013.

2. Jordkabeltrasé vist med rød farge.

